
Vergaderjaar 2021–2022

---

36 100 XIV

**Jaarverslag en slotwet van het Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit (XIV) 2021**

Nr. 4

MEMORIE VAN TOELICHTING

A ARTIKELGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikelen 1 tot en met 3

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 afzonderlijk bij wet vastgesteld en ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2021 wijzigingen aan te brengen in:

1. de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit;
2. de begrotingsstaten inzake de agentschappen van dit ministerie;
3. de begrotingsstaat van het Diergezondheidsfonds (F).

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht.

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, mede namens de Minister voor Natuur en Stikstof,

Henk Staghouwer

B ARTIKELGEWIJZE TOELICHTING BIJ DE BEGROTINGSARTIKELEN (SLOTVERSCHILLEN)

1 Leeswijzer

De beleidsmatige mutaties en technische mutaties groter of gelijk aan de ondergrenzen in onderstaande staffel worden op het niveau van de financiële instrumenten (en eventueel artikelonderdeel) toegelicht.

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerp-begroting) in € miljoen	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 < 1000	5	10
=> 1000	10	20

2 Beleidsartikelen

Algemeen

In de begrotingsstaat zijn de realisatiestanden van uitgaven, verplichtingen en ontvangsten en de resulterende slotverschillen ten opzichte van de tweede suppletore begroting opgenomen op artikelniveau. Hieronder worden per artikel de slotverschillen op het niveau van de financiële instrumenten weergegeven en waar nodig toegelicht.

Artikel 21 Land- en tuinbouw

Toelichting

Slotverschillen Artikel 21 per instrument (Bedragen x € 1 mln).			
	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
Totaal artikel 21	- 104.960	- 53.558	3.607
Ontvangsten			3.607
Subsidies	11.267	- 6.649	
Garanties	- 78.605	27	
Opdrachten	- 44.613	- 48.162	
Bijdragen aan ZBO / RWT	4.624	- 2.546	
Bijdragen aan mede-overheden	- 2.021	- 616	
Bijdragen aan (internationale) organisaties	2.105	2.105	
Bijdragen aan andere begrotingshoofdstukken	2.283	2.283	

Verplichtingen

Subsidies

De verhoging van het verplichtingenbudget met € 11,3 mln. is een saldo van verhogingen en verlagingen. Het saldo wordt met name veroorzaakt omdat er minder verplichtingenbudget benodigd is geweest voor de Subsidieregeling sanering varkenshouderijen (Srv). Dit komt doordat het grootste deel van de verplichtingen van deze regeling reeds in 2020 zijn aangegaan. Hierdoor vallen de verplichtingen lager uit met € 36,9 mln.

Voor de regeling Tegemoetkoming sierteelt en onderdelen voedings- en tuinbouw (COVID-19 steunmaatregel) is er sprake van een hoger beroep op het tuinbouw- en sierteeltdeel van de regeling dan vooraf verwacht, omdat sommige aanvragen na bezwaar alsnog gehonoreerd zijn. Hierdoor zijn is er voor € 7,5 mln. hogere verplichtingen aangegaan.

Op aangeven van de ADR is in 2021 sprake geweest van herrubricering van diverse begrotingsposten. Dit heeft tot gevolg dat in sommige gevallen uitgaven onder andere posten zijn verantwoord dan eerder in de begroting van 2021 was opgenomen. Voor de verplichtingen in artikel 21 heeft dit tot gevolg dat € 33,1 mln. van de geraamde opdrachtverplichtingen zijn overgeheveld naar de subsidies.

Hiernaast is voor de regeling Ongedekte vaste kosten voor land- en tuinbouw (OVK, COVID-19 steunmaatregel) bij het ramen is rekening gehouden met een aantal aanvragen, een gemiddeld bedrag en een specifiek behandeltempo. Nu blijkt dat voor de openstelling voor het derde kwartaal 2021 meer is aangevraagd dan het geraamde budget. Om te zorgen dat alle aanvragers tijdig een beschikking of afwijzing ontvangen zal de realisatie van het verplichtingenbudget voor deze regeling met € 5,0 mln. hoger uitvallen. Na beoordeling van alle aanvragen zal het budgeteffect voor 2022 opnieuw worden geraamd.

Opdrachten

De verlaging van het verplichtingenbudget met € 44,6 mln. is een saldo van verhogingen en verlagingen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de hierboven beschreven overheveling van € 33,1 mln. van de geraamde opdrachtverplichtingen naar de subsidies.

Bij projecten voor het mestbeleid zijn er € 5,4 mln. minder verplichtingen aangegaan, omdat de uitvoering op onderdelen meer tijd vraagt dan aanvankelijk gedacht. Zo heeft de invoering van het realtime en digitaal vervoersbewijs dierlijke mest (rVDM) enige vertraging opgelopen, en ook een regeling met betrekking tot GLB pilots en mest kon in 2021 niet worden opengesteld. Tot slot zorgt de onderuitputting op de innovatie agenda energie voor een lagere aangegane verplichting van € 5,8 mln.

Garanties

De verlaging van het verplichtingenbudget met € 78,6 mln. voor de garanties wordt veroorzaakt door lagere afgegeven garanties dan vooraf geraamd. Jaarlijks raamt LNV in totaal € 120,0 mln. als garantieplafond voor de verliesdeclaraties borgstellingsfaciliteit. Aan het einde van het jaar wordt gekeken naar de daadwerkelijk verstrekte garanties. De daadwerkelijk afgegeven garanties worden geraamd op € 39,4 mln. Daarom wordt het verplichtingenbudget met € 78,3 mln. naar beneden bijgesteld.

Uitgaven

Subsidies

De uitgaven vallen met € 6,6 mln. lager uit. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere uitgaven op de regeling nadeelcompensatie vervroegd verbod pelsdierhouderij. Dit hangt samen met een vertraging in de uitvoering. Voor een aantal dossiers worden extra controles uitgevoerd en hierdoor vindt de vaststelling van deze dossiers plaats in 2022. De uitgaven schuiven door naar volgend jaar. Dit leidt in 2021 tot lagere uitgaven van € 25,3 mln. Ook de subsidies van het flankerend beleid pelsdierhouderijen zijn lager uitgevallen. Door minder aanvragen in 2021 dan voorzien valt de realisatie € 5,9 mln. lager uit.

Vanwege onvoldoende verplichtingenruimte voor de energie-efficiëntie glastuinbouw zijn de betalingen eind 2021 stopgezet. Dit heeft tot gevolg gehad de uitgaven met € 4,7 mln. lager zijn uitgevallen. Daarnaast vallen diverse subsidies < € 5 mln. lager uit dan eerder begroot.

Voor de regeling Tegemoetkoming sierteelt en onderdelen voedings- tuinbouw (COVID-19 steunmaatregel) is er sprake van een hoger beroep op het tuinbouw- en sierteeltdeel van de regeling dan vooraf verwacht, omdat sommige aanvragen na bezwaar alsnog gehonoreerd zijn. Door het laat honoreren van de aanvragen zal een deel van de uitgaven later plaatsvinden. De uitgaven in 2021 vallen daardoor met € 3,1 mln. lager uit.

Op aangeven van de ADR is in 2021 sprake geweest van herrubricering van diverse begrotingsposten. Dit heeft het gevolg dat in sommige gevallen uitgaven onder andere posten zijn verantwoord dan eerder in de begroting van 2021 was opgenomen. Voor de uitgaven in artikel 21 heeft dit tot gevolg dat € 33,8 mln. van de geraamde opdrachten zijn overgeheveld naar de subsidies.

Opdrachten

De uitgaven vallen met € 48,2 mln. lager uit. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de hierboven beschreven overheveling van € 33,8 mln. van de geraamde uitgaven aan opdrachten naar de subsidies.

Bij projecten voor het mestbeleid is de realisatie € 6,2 mln. lager uitgevallen, omdat de uitvoering op onderdelen meer tijd vraagt dan aanvankelijk gedacht. Zo heeft de invoering van het realtime en digitaal vervoersbewijs

dierlijke mest (rVDM) enige vertraging opgelopen, en ook een regeling met betrekking tot GLB pilots en mest kon in 2021 niet worden opengesteld. Daarnaast zorgt de onderuitputting op de innovatie agenda energie voor een lagere uitgaven van € 4,3 mln. Daarnaast vallen diverse opdrachten < € 5 mln. lager uit dan eerder begroot.

Artikel 22 Natuur, visserij en gebiedsgericht werken

Toelichting

Slotverschillen Artikel 22 per instrument (Bedragen x € 1 mln).			
	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
Totaal artikel 22	- 87.189	- 1.750	- 2.389
Ontvangsten			- 2.389
Subsidies	- 46.789	- 106.476	
Opdrachten	- 855.911	- 348.869	
Bijdragen Baten-Lastendiensten	- 91	- 621	
Bijdragen aan ZBO / RWT	16	16	
Bijdragen aan mede-overheden	816.878	455.591	
Bijdragen aan (internationale) organisaties	- 206	- 305	
Storting begrotingsreserve	- 1.086	- 1.086	

Verplichtingen

Subsidies

De verplichtingen zijn met € 46,8 mln. lager uitgevallen. Dit komt voornamelijk doordat er onderuitputting heeft plaatsgevonden op het verplichtingenbudget voor de Regio Deals van € 66,5 mln. Hiernaast is er op aangegeven van de ADR is in 2021 sprake is geweest van herrubricering van diverse begrotingsposten. Dit heeft het gevolg dat in sommige gevallen uitgaven onder andere posten zijn verantwoord dan eerder in de begroting van 2021 was opgenomen. Voor de verplichtingen heeft dit tot gevolg dat € 9,7 mln. van de geraamde opdrachtverplichtingen zijn overgeheveld naar subsidies.

Daarnaast is er verplichtingenbudget naar voren gehaald voor het Nationaal Innovatieprogramma Visserij. Hierdoor vallen de verplichtingen met € 5,3 mln. hoger uit. Hiernaast zijn er voor € 3,8 mln. verplichtingen aangegaan, waarbij de kastuitgaven pas in 2022 zullen volgen. Het gaat om verplichtingen voor pilots veenweidegebieden en versneld natuurherstel. Tot slot is er € 1,6 mln. meer gerealiseerd op het verplichtingenbudget voor subsidies in het kader van het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer. Dit heeft te maken met het vastleggen van meerjarige subsidies op dit budget die voornamelijk voortkomen uit het Programma Natuur.

Opdrachten

De verplichtingen op dit budget vallen met € 855,9 mln. lager uit. Zoals hierboven beschreven is er in 2021 sprake geweest van herrubricering van diverse begrotingsposten. Voor de verplichtingen heeft dit tot gevolg dat € 826,6 mln. van de geraamde opdrachtverplichtingen zijn overgeheveld. Hiervan is € 9,7 mln. naar de subsidies overgeheveld en € 811,2 mln. naar bijdragen aan mede-overheden.

Daarnaast is er vanwege een correctie op het verplichtingenbudget van Veenweide een verlaging van het verplichtingen budget van € 81,2 mln. In 2020 is het verplichtingenbudget niet afgeboekt, vandaar dat er een grote onderschrijding is van het verplichtingenbudget. Tot slot is er een verhoging van het verplichtingenbudget met € 26,8 mln. door het vastleggen van een meerjarige opdracht aan Rijkswaterstaat voor de kwaliteitsverhoging riviernatuur. Ook is in verband met het vastleggen van een meerjarige verplichting van € 7,0 mln. voor een opdracht aan Staatsbosbeheer voor het bebossen van Rijksgroden.

Bijdragen aan mede-overheden

De verplichtingen op dit budget vallen met € 816,9 mln. hoger uit. Zoals hierboven beschreven is er op aangegeven van de ADR sprake geweest van een herrubricering van diverse begrotingsposten. Dit heeft tot gevolg dat van de geraamde opdrachtverplichtingen voor € 811,2 mln. naar bijdragen aan mede-overheden is overgeheveld.

Uitgaven

Subsidies

De uitgaven op dit budget vallen met € 106,5 mln. lager uit. Dit komt voornamelijk door de eerder benoemde herrubricering van diverse begrotingsposten. Hierdoor zijn € 116,5 mln. van de geraamde uitgaven aan subsidies overgeheveld naar bijdrage aan mede-overheden. Daarnaast is € 8,6 mln. van de geraamde uitgaven aan opdrachten overgeheveld naar subsidies.

Opdrachten

De uitgaven aan subsidies vallen met € 348,9 mln. hoger uit. Zoals hierboven beschreven is er op aangegeven van de ADR sprake geweest van een herrubricering van diverse begrotingsposten. Dit heeft het gevolg dat van de geraamde uitgaven aan opdrachten voor € 339,1 mln. naar bijdragen aan mede-overheden is overgeheveld. Daarnaast is € 8,6 mln. van de geraamde uitgaven overgeheveld naar subsidies.

Bijdragen aan mede-overheden

De uitgaven op dit budget vallen met € 455,6 mln. hoger uit. Door de herrubricering van diverse begrotingsposten is er van de geraamde uitgaven aan opdrachten voor € 339,1 mln. naar bijdragen aan mede-overheden overgeheveld. Daarnaast is voor € 116,5 mln. aan uitgaven subsidies naar bijdragen aan mede-overheden overgeheveld.

Artikel 23 Kennis en innovatie

Toelichting

Slotverschillen Artikel 23 per instrument (Bedragen x € 1 mln).			
	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
Totaal artikel 23	5.065	- 11.955	110
Ontvangsten			110
Subsidies	9.768	- 5.962	
Opdrachten	1.159	- 5.008	
Bijdragen Baten-Lastendiensten	- 898	467	
Bijdragen aan ZBO / RWT	- 4.964	- 1.452	

Verplichtingen

Subsidies

De verplichtingen vallen met € 9,8 mln. hoger uit. De verhoging van het verplichtingenbudget met is een saldo van verhogingen en verlagingen. Dit saldo komt voornamelijk doordat de herrubricering van diverse begrotingsposten die op verzoek van de ADR plaatsgevonden tot gevolg heeft dat € 9,4 mln. van de geraamde opdrachtverplichtingen zijn overgeheveld naar subsidies.

Uitgaven

Subsidies

De uitgaven aan subsidies vallen € 5,9 mln. lager uit. De verlaging van de uitgaven is een saldo van verhogingen en verlagingen. Het saldo komt voornamelijk door minder uitgaven aan de Subsidiemodule agrarische bedrijfsadviesing en educatie (SABE). Op basis van de door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) afgegeven prognose is gebleken dat er in 2021 minder declaraties zijn toegekend dan dat er vooraf is ingeschat. Hierdoor vallen de uitgaven in 2021 € 7,5 mln. lager uit.

Daarnaast is er bij het vastleggen van meerjarige verplichtingen voor diverse onderzoeksprojecten gebleken dat het gros van de uitgaven ten laste van het kasbudget 2022 komt. Hierdoor vallen de uitgaven in 2021 € 3,0 mln. lager uit. Tot slot worden er door de eerder benoemde herrubricering van diverse begrotingsposten € 4,7 mln. van de geraamde uitgaven overgeheveld naar subsidies.

Opdrachten

De uitgaven aan opdrachten vallen met € 5,0 mln. lager uit. Door de eerder benoemde herrubricering van diverse begrotingsposten wordt € 4,7 mln. van de geraamde uitgaven overgeheveld naar subsidies.

Artikel 24 Uitvoering en toezicht

Slotverschillen Artikel 24 per instrument (Bedragen x € 1 mln).			
	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
Totaal artikel 24	1.366	1.580	0
Ontvangsten			0
Bijdragen Baten-Lastendiensten	1.366	1.580	

Artikel 50 Apparaat

Slotverschillen Artikel 50 per instrument (Bedragen x € 1 mln).			
	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
Totaal artikel 50	- 680	- 680	- 305
Personele uitgaven	- 887	- 887	
Materiele uitgaven	207	207	
Ontvangsten			- 305

Diergezondheidsfonds

Slotverschillen DGF (bedragen x 1.000)			
	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
	15.294	1.831	4.513
Bewaking en bestrijding van dierziekten	15.294	1.831	4.513